

Kawy

Kurier Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Poniedziałek, dnia 17 lipca 1916 r.

Pranumerata w Łodzi wynosi rocznie 12
mrk., półrocznie 6 mrk., miesięcznie 1
mrk. Za odnośnię do domu 40 f. mies.

Redakcja i administracja
Zachodnia 37.

Cena ogłoszeń: I-sza strona 1 mrk
za wiersz lub jego miejsce, nadesłane 1 mrk.
nekrologi i reklamy 40 f., ogłoszenia zwy-
czajne 20 f., ogłoszenia drobne 4 f. za wyraz.

Pranumeratę i ogłoszenia w Tomaszowie do „N. Kurjera Łódzkiego” przyjmuje Olga Hill ulica Tekla Nr. 1.

CASINO

Gierasieński
Antek Cwaniak-
Mientus

Dziś po raz ostatni!
Jutro zmiana
programu!

Duch narodu.

Wojna obecna przewróciła do góry nogami całokształt stosunków, dotychczas w świecie panujący i jednocześnie obaliła cały szereg pojęć, twierdzeń i przesądów, uznawanych do niedawna za niewzruszone!

Przyzwyczajaliśmy się uważać dotąd za maksimum potęgę, mocy — masę, liczbę, siłę brutalną, fizyczną. Wskutek zmaterializowania pojęć, światopoglądu, całego sposobu myślenia — imponowały nam tylko wartości namacalne, dotykalne, albo dające się wymierzyć i porachować, lekceważyliśmy sobie natomiast całą stronę duchową życia człowieka i narodu, za nic mieliśmy wartości moralne.

Wojna obecna wykazała namacalnie, że poglądy te oparte były na całkiem błędnych podstawach i przesłankach. Nie liczba, nie masa, nie siła brutalna sama decyduje o sobie, ale duch, inteligencja, wola zbiorowa narodu, oparta na jego moralnych wartościach, rozstrzyga o zwycięstwie i o potędze prawdziwej tych, czy innych państw, tych, czy innych narodów.

Postęp techniczny, tak bardzo wpływający na szanse wygranej w wojnie nowoczesnej, okazał się wprawdzie czynnikiem doniosłym, ale stoi na drugim planie wobec siły moralnej, zapалу, wiary i ukochania sprawy, wola której się walczy.

Czem jest duch narodu i czym jest brak ego — odczuwają na sobie najlepiej Niemcy i Rosja. Otoczeni ze wszystkich stron, walczący z przeciwnymi siłami żołnierze niemieccy, biją się mężnie, gdyż wiedzą doskonale, że wojna obecna, jest wojną o egzystencję, o stanowisko w świecie — narodu niemieckiego. Cały naród niemiecki, ożywiony jest jednym wspólnym pragnieniem, jedną żywiołową myślą — zwycięstwa i poświęcenia na ołtarzu ojczyzny wszystkiego, aż do ostatniej kropli krwi, do ostatniego feniga. Ta jednolitość, ta solidarność i poświęcenie się wszystkich Niemców, które razem splatają się na imponujący wszystkim duch tego narodu stanowią tajemnicą powodzenia rządu niemieckiego!

Czyż dziwić się natomiast można, że muzyk rosyjski ciemny i pozbawiony zmysłu obywatelskiego, nie zdaje sobie sprawy, po co i o co walczy? Mimo olbrzymich mas materiału ludzkiego, mimo zasobu środków bojowych — Rosja ponosiła klęskę za klęską, gdyż brak jej techniki państwowej, społecznej i militarnej, ale przede wszystkim brak ducha narodowego, który techniki tej jest twórcą i ożywcem technieniem.

Dzisiejsza wojna znaczenie moralnych, duchowych pierwiastków odnowiła i przywróciła im rolę należną: rolę pierwszorzędą.

St. Len.

O żywność dla Polski.

Ciekawa jest relacja jednego z członków centralnego komitetu obywatelskiego, Wł. hr. Sobańskiego z przebiegu starań, przedsięwziętych w kierunku wyjednania u mocarstw zezwolenia na dowóz żywności.

Relacja ta, która ukazała się na łamach „Echa Polskiego”, wydawanego w Moskwie, obfituje w szczególności wiele charakterystyczne. Hr. Sobański, według relacji tej, nie traci nadziei co do ostatecznego pomysłu dla Polski wyniku rokowań w sprawie dowozu żywności. Rzeczywistość zadaje, niestety, kłam jego optymizmowi.

Po uzyskaniu przez hr. Zygmunta i Wład. Wielopolskich, bar. Kronenberga i p. Dobieckiego poparcia rządu rosyjskiego w sprawie zaprowiantowania Królestwa pod warunkiem, że potrzebne zboże nie będzie wywożone z Rosji i akcja nie będzie charakteru prywatnego, polecono p. R. Dmowskiemu, M. hr. Zamoyskiemu i K. hr. Platerowi przedsięwzięcie odpowiednich kroków w Londynie. Pierwotnie zachowywał rząd angielski stanowisko odmowne, wychodząc z założenia, że wyżywienie ludności polskiej jest obowiązkiem rządu okupacyjnego, a wszelka pomoc z zewnątrz przyczynia się pośrednio do wspierania nieprzyjaciela.

Jednakże raport delegatów amerykańskich z obiazdu Królestwa, opinia społeczeństwa amerykańskiego i angielskiego skłoniły rząd w Londynie do zmiany pierwotnego stanowiska.

Lord Robert Cecil oświadczył imieniem swego rządu p. Dmowskiemu i hr. Platerowi, że w zasadzie zgadza się na zaprowiantowanie Polski przez komisję amerykańską. Komisja zaś poprzednio wyjechała u władz okupacyjnych pozwolenie na dowożenie żywności dla Warszawy, Łodzi, Częstochowy, Wilna, Kowna i Białej. Odnośny protokół podpisał imieniem władz okupacyjnych pułkownik Schall w Brukseli 11-go lutego.

Rząd angielski zażądał wszakże oficjalnego zezwolenia i wyrażenia życzenia w tej sprawie ze strony Rosji.

Niezależnie od tej akcji wydelegował C. K. O. w Piotrogradzie do Sztokholmu pp. E. Dobieckiego i St. Wojciechowskiego, a rada zjazdów w Moskwie Wł. hr. Sobańskiego z poleceniem uzyskania od Szwecji minimalnej chociażby ilości żywności dla Polski.

W razie zgody Anglii na dowóz prowiantu ze Stanów Zjednoczonych, forma transportu żywności ze Szwecji miała mieć charakter pożyczki, której zwrot miał być zapewniony z dowozu amerykańskiego. Rząd szwedzki w osobie ministra spraw zagranicznych, Wallenberga, zgodził się pod tymi warunkami odstąpić trochę żywności, chociaż niechętnie zmniejsza nawet czasowo swe zapasy zboża.

Dnia 10 kwietnia poseł rosyjski w Sztokholmie, Niękludow zakomunikował delegacji polskiej zgodę Rosji na propozycję angielską w sprawie zaprowiantowania Polski. Wobec zogniskowania się po tym fakcie akcji całej w Anglii, wyjechał hr. Sobański do Londynu, aby starać się o prędsze załatwienie sprawy.

Wspólnie z K. hr. Platerem otrzymał tutaj od lorda Cecil'a informację, że opozycja w łonie rządu angielskiego pochodzi ze sfer wojskowych, które ze względu na ścisłość blokady i związane z nią cele wojenne na dowóz zboża z Ameryki zezwolić się wzbraniają. Spowodowało to hr. Sobańskiego do przedstawienia ministrowi wojny, lordowi Kitchenerowi, tragicznego położenia Polski, oraz nadziei, jakie pokłada w rządzie angielskim.

W rezultacie lord Kitchener obiecał mimo poważnych trudności natury wojennej sprawę rozpatrzyć zyczliwie.

W istocie, w tydzień potem lord R. Cecil zawiadomił Z. hr. Wielopolskiego, że rząd angielski pod pewnymi warunkami zgodził się na propozycję amerykańską. Król i królowa angielscy, na przyjęciu deputacji izb rosyjskich, wyrazili postom: Wielopolskiemu i Raczkowskiemu swoje zadowolenie, że wszelkie przeszkody usunięto. Dnia 12 maja lord R. Cecil wręczył Wł. hr. Sobańskiemu oficjalne warunki Anglii na propozycję amerykańską. Za pośrednictwem ambasady amerykańskiej powiadomiony o tem delegat fundacji Rockefellera, mr. Warwick Green, wybrał się z hr. Sobańskim do Sztokholmu, aby przygotować szybko wysyłkę żywności, skoro nastąpi zgoda Austrii i Niemiec na warunki Anglii, dla wyjednania której udał się delegat Donovan do Brukseli i Berlina.

Na skutek interwencji hr. Sobańskiego, w drodze powrotnej w Chrystanji, przez posła rosyjskiego Gulkiwicza, rząd norweski zgodził się na pożyczanie dla Polski komisji amerykańskiej 4,000 tonn zboża lub maki, pomimo, iż Norwegia żyje tylko z importu i narażona jest na niebezpieczeństwo wygodzenia.

Do Sztokholmu nadeszła tymczasem d. 31-go maja za pośrednictwem komisji amerykańskiej urzędowa od-

powieź rządu niemieckiego. Rząd angielski żądał, między innymi, zobowiązania się nie tylko Niemiec, lecz i Austrii, że z całej Polski wszelkiego rodzaju żywność nie będzie wywożona, a o ile w południowej austriackiej okupacji okaże się nadwyżka produkcji, zużyta będzie wyłącznie na zaprowiantowanie Polski północnej. W 24 godzin później, zawiadomił poseł amerykański w Berlinie delegację w Sztokholmie o nowych ustępstwach rządu niemieckiego. Na konferencji ambasadora z przedstawicielem rządu, podał ostatni nowo warunki tej treści, aby Austrija wyraziła komisji amerykańskiej od siebie osobno zgodę na propozycję angielską, i aby warunek co do wyjęcia z pod apro wizacji polskiej okupacyjnej z powodu niemożliwości zapatrywania jej w żywność z zapasów wojennych był wykreślony.

Wobec tego, że co do tych punktów pertraktacje toczą się na terenie nam niedostępnym w Berlinie, między rządem Stanów Zjednoczonych a państwami centralnymi, Wł. hr. Sobański uważał misję swą za ukończoną i powrócił przez Petersburg do Moskwy. Pan E. Dobiecki zaś pozostał jeszcze w Sztokholmie dla utrzymania możliwego kontaktu w tej sprawie. Sprawa wysłania do Polski sum, zebranych przez C. K. O. ze źródeł prywatnych, jest przedmiotem obrad w Petersburgu. Rząd rosyjski zgodził się w zasadzie na przesłanie ofiar prywatnych i jest nadzieja, że dalsze starania w tym kierunku zakończą się pomyślnie.

Znany jest ostateczny rezultat starań o dowóz żywności dla Polski. Jak wiadomo, starania te wszystkie rozbiły się o twarde warunki Anglii, które państwa centralne uznają za niemożliwe do przyjęcia.

Kronika

— Z niedzieli.

Niedziela wczorajsza był to dzień bardzo ciekawy. To też wielu łódzian zrygnęło z wybieżek pozrimiejskich. Skorzystały na tem teatryki i kina, które się wieczorem wypełniły niedoścignymi wycieczkowiczami po brzegi.

Gwarno i weselo wiec było i w „Miraturach” i „Lunie” szczególnie jednak powodzeniem cieszyły się występy gościnne zespołu warszawskiego „Mirage'u” w Casino. (ki)

— Polski Komitet Opieki nad jeńcami

udziela wszelkich informacji, dotyczących jeńców wojennych i cywilnych, korespondencji z nimi, przesyłania paczek i t. p., jak również składa podania o pozwolenie powrotu do kraju jeńców cywilnych i robotników.

Biuro Komitetu znajduje się obecnie na Mazowieckiej Nr 7, Warszawa, i otwarte jest codzień od 12 do 2 po poł.

— Z Tow. Kredytowego m. Łodzi.

W Zarządzie Tow. postanowiono rozpocząć energiczną akcję przeciw nieplacącym dłużnikom i w tych dniach poczyniono już pierwsze kroki mające na celu ściąganie zaległości do opieszalych.

lach nadają bardzo poważne znaczenie szwedzkiemu protestowi w Piotrogradzie z powodu zajęcia parowców niemieckich „Lissabon“ i „Worms“, gdyż zdarza się to po raz pierwszy, że protest nie przestaje na stronie czysto formalnej. W kołach dobrze poinformowanych zapewniają, iż rząd szwedzki zdecydowany jest wystąpić z największą energią przeciwko systematycznemu naruszaniu prawa ze strony rosyjskiej. Szwecja ma dać Rosji wyraźnie do zrozumienia, że o ile w dalszym ciągu stosowany będzie dotychczasowy sposób prowadzenia wojny morskiej, to ze strony Szwecji nastąpią odpowiednie zarządzenia. Wczoraj zdarzył się nowy wypadek pogwałcenia neutralności. Dwie łodzie podwodne rosyjskie, ścigające niemiecki parowiec, wdarły się bezpośrednio na wybrzeże szwedzkie pod Hudiksval. Parowiec umknął, lecz dalej go ścigano na wodach szwedzkich.

Demonstracja na rzecz pokoju.

KOPENHAGA, 16.7. — Należący do sfer wyższych panowie i panie a w ich liczbie biskup Osterfeld, oraz burmistrz Kopenhagi Jansen, wzywają w odezwie cały naród duński, ażeby wziął udział w wielkiej demonstracji pokojowej, która odbyć się ma we wszystkich krajach neutralnych dnia 1 sierpnia, a która wyrazi się w

publicznych zgromadzeniach, nabożeństwach itp.

Zaburzenia w Hiszpanji.

ROTTERDAM, 15.7. Z Londynu donoszą: „Daily Telegraph“ dowiadyuje się z Madrytu: Strajkujący posługują się dla propagandy bezrobocia samochodami i rowerami, które przemocą sobie przywłaszczyli. Prezes ministrów, Romanones, próbował załagodzić zatarg na drodze pokojowej. Donoszą z Saragossy, Oviedo, Leon i z innych miast, że pomimo ogłoszenia stanu wojennego robotnicy porzucają robotę. Z Francji nie przybyła wcale poczta. Powszechny związek robotniczy ogłosił powszechny strajk demonstracyjny.

Stany Zjednoczone a Meksyk.

GENEWA. Z Nowego Jorku donoszą: Wiadomość, otrzymana z Meksyku, jakoby prezydent Carranza miał ustąpić ze stanowiska, wywołała w tamtejszych kołach politycznych rozczarowanie. Dalsze depecze donoszą, że generał Villa maszeruje, na czele znacznych sił, w stronę granicy Stanów Zjednoczonych. Jeżeli generał Pershing nie otrzyma rozkazu wycofania się z terytorjum meksykańskiego, to wielka bitwa jest nieunikniona.

LONDYN, 16.7. „Daily Telegraph“ donosi, że około 1,000 członków stowarzyszenia „Sinn-Fein“ wzięło wczoraj

udział w demonstracji w Cork, śpiewając pieśni rewolucyjne. Policja i wojsko zamknęły wreszcie biuro werbunkowe. Mieszkanie kapitana, który od początku wojny kieruje rekrutacją, zostało zaopatrzone napisem: „Niech żyje republika“!

„Deutschland“ okrętem handlowym.

WASZYNGTON, 16.7. Departament stanu oświadczył urzędowo, iż łódź podwodna „Deutschland“ jest okrętem handlowym. Rada departamentu stanu, Polk, wyjaśnił, iż decyzja ta nie stwarza żadnego precedensu. Przysiężenie wypadki zostaną rozstrzygnięte stosownie do tego, w jaki sposób powstana.

Sprawa Casementa.

LONDYN, 16.7. — Jutro rozpoczyna się przed sądem apelacyjnym rozprawy przeciwko sir Rogerowi Casement'owi.

Wyrok austriackiego sądu wojennego.

INSBRUK. Jak donoszą „Insbrucker Nachrichten“, byłego posła socjalno-demokratycznego do parlamentu austriackiego z Tryentu, dr. Battistiego, który podczas wybuchu wojny zbiegł do Włoch i jako oficer włoski został pojmany w niewolę, sąd wojenny w Tryencie skazał na śmierć.

Wyrok wykonano wczoraj.

Nowa propozycja papieża.

KOLONJA. „Koelnische Volks. Ztg.“ donosi że papież Benedykt XV postawił wniosek nowej akcji humanitarnej, która prawdopodobnie dojdzie do skutku. Wniosek ten dotyczy wszystkich ojców rodzin, którzy dłużej niż 10 miesięcy pozostają w niewoli, a są ojcami 3 lub więcej dzieci. Ojcowie ci, bez względu, czy są zdolni do dalszej walki lub nie mają być przewiezieni do Szwajcarii i tam internowani aż do końca wojny. Z pomiędzy państw walczących Niemcy zgodziły się niezwłocznie na urzęcowe wyrażenie tej myśli i to bez żadnych zastrzeżeń. Przyzwolenie ze strony Francji jest również zapewnione. Oczekiwano jeszcze zgody ze strony innych mocarstw wojujących.

Nowe koleje w Rosji.

PIOTROGRÓD, 15.7. Piotrogródzka Ag. Tel. donosi: Rząd ukończył opracowywanie nader szczegółowego programu budowy dróg żelaznych, który przewiduje na okres czasu od roku 1917 do 1922 wydatek na ten cel w ogólnej sumie 8 miliardów rubli, t. zn. po 600 milionów rubli rocznie. W okresie tym, przez dróg strategicznych, mają być pobudowane koleje dla użytku publicznego na ogólnej przestrzeni 81,024 wiorst. Na okres od 1922 do 1927 roku planowana jest budowa 25 linii, ogólnej długości 10,490 wiorst.

Wojsko koalicyjne na wyspie Lesbos.

GENEWA. Według informacji otrzymanych tu z Aten, w zatoce Petra, na wyspie Lesbos wylądował oddział, złożony z 4500 żołnierzy francuskich i rozłożył się tam obozem.

WIECZNA PAMIĄTKA ALBUM
47 zdjęć z obchodu Konstytucji 3 Maja
WŁODZI ZGIERZU ALEKSANDROWIE
KONSTANTYNOWIE PABJANICACH CZĘSTOCHOWIE KALISZU

Skład główny M. Celichowska Andrzeja 2 w Łodzi

Nadeszły świeże transporty naszej
Tektury ogniotrwałej
w różnych gatunkach
Jess, Kawecki i S-ka
Łódź, ulica Przejazd 42/44.

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Pielęgnowania Chorych „Bykur Cholim“ niniejszem zawiadamia, iż we wtorek, dn. 18 lipca r. b. jako w rocznicę śmierci
b. p. Teresy Silberstein
odbędzie się nabożeństwo żałobne w synagodze przy Nowym Rynku № 10, o godzinie 12-iej w południe, na które zaprasza się krewnych, przyjaciół i znajomych.

Całkowity dochód na Oświatę!
JUBILEUSZOWY NUMER „BLUSZCZU“
wydany w pięćdziesięcioletnią rocznicę założenia tego poczytnego pisma, zawierający utwory najlepszych sił literackich i bogato ozdobiony w aktualne ilustracje i jest do nabycia w redakcji „Nowego Kurjera Łódzkiego“.
Całkowity dochód na Oświatę!

Poszukuje się nauczycielki
dla wyższych oddziałów Ochrony im. małż. J i A Hertz, do arytmetyki i polskiego. Osoby z wyższym patentem i rutyną szkolną mogą złożyć oferty w gmachu Ochrony, Północna № 39. 1354-3

ogłoszenia drobne:
pokój umebłowany z oddzielnym wejściem, elektrycznym oświetleniem jest do wynajęcia Władysława 11 m. 5. 1383-5
Potrzebny zdolny litograf na wyjazd od zaraz Oferty proszę nadsyłać do N Kurjera Łódzkiego pod W W. 1388-1
Szukam o m paszport niemiecki, wydany w Łodzi na imię Władysława Marczewskiego. —1
Wojt gminy Radogoszcz sprzedaje z licytacji dn. 19 b. m. rzeczy zajęte u H. Chabańskiego. Aleksandrowska 119, pomiędzy odzież- i futro- 1
2 używane forteplany 3 pianina, oraz nowe instrumenty, można na raty. Strojenie, reperacja, przewóz. Chodkowski - Mikołajewska 26. od 2 do 6. —2
z powodu zmiany lokalu można dostać różne meble tapicerskie i stolarskie nowe i używane po cenach niższej niż Nawrot № 37. 15
Zaginiony paszport niemiecki, wydany w Łodzi na imię Marjanny Szlakowskiej. 1377-1
Zaginiony paszport niemiecki, wydany w Łodzi na imię Ignacego Strzeleckiego. —1
Zaginiony paszport niemiecki, wydany w Łodzi na imię Józefa Ciwego. —1
Zaginiony paszport niemiecki, wydany w Łodzi na imię Emilij Wasiak. —1
Zaginiony dowód № 164139. Oddziału Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31. —1
Zaginiono 20 rb. i paszport, wydany z gminy Gańków, na imię Jana Surowieckiego. 1374-3

Zarząd Pabjanickiej 7-miokl. Szkoły Handlowej
niniejszym podaje do wiadomości, że,
1) Od początku roku szkolnego 1916/1917 szkoła zostanie przekształcona na:
8-miokl. SZKOŁĘ REALNĄ
z dodatkową i a o i n a oraz przedmiotami handlowymi
2) 8-ma klasa będzie otwarta od września r. b.
3) Przy szkole będzie otwarty internat i kursa od września r. b.
4) Egzaminy wstępne odbywać się będą od 19 do 24 czerwca oraz od 28-31 sierpnia b. r.
Podania na imię Dyrektora o przyjęcie do Szkoły i internatu przyjmuje kancelaria szkoły. 1028-4

Resztki, Cegielniana 43.
Sprzedaż z tabr skł. 40% tan. n. c. zw. Uwaga: STAŁA CENA. Towarowa z jedw i bat. na bluzki od rb. 1.50 do rb. 3. Szewioty, Boston, Melanże, czar. z biał. w kratki i w paski. Muślin-de-len, Alpaga i t. d. na damsk. i męzk. kostjomy od r. 8. — rb. 20. Materiały balowe i żalobne, na fartuchy i różne chustki i t. d. Sprzedaż tylko do godziny 3-iej po południu.
Cegielniana 43, w podwórzu 4 dom od Piotrkowskiej,

Łódzkie Esperanckie Towarzystwo
przeniesione zostało na Długą 90, róg Andrzeja (front parter). Począwszy od wtorku dnia 18 b. m. kancelaria przyjmować będzie inteligentów na razie codziennie prócz sobót i niedziel od 5 i pół — 7 po poł. Tworzona jest grupa polska i niemiecka kursów Esperanto. Nauka 3 miesięczna, rubli 2. —1

Nadszedł wielki transport **KORKÓW do PIWA**
Na składzie wielki wybór korków do wina, piwa, octu, iak również i aptecznych. Korki antankowe rozmaitej wielkości. Wszelkie obstarunki będą załatwiane akuratanie, na żądanie zamawiającego wysyła się również koleją do miejscowości okupowanych.
M. BRYLAND, Łódź, ul. Srebrna 2. Firma egzyst. od 1870r.